

Preserving Local Wisdom About Lan Saka Champada Through Contemporary Electronic Media

การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจำปาศะลานสกาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย

Chawanrat Srinounpan, Jirawat Naksuwan*, Walaiporn Sornkliang, Rattayagon Thaiphon,
Pairot Sena, Auyorn Chookaew, and Kritaphat Songsri-in

ชวัลรัตน์ ศรีนวลปาน, จีรวัดน์ นาคสุวรรณ์, วลัยภรณ์ ศรีเกลี้ยง, รัตยากร ไทยพันธ์,
ไพโรจน์ เสนา, อวยพร ชูแก้ว, และ กฤตภาส สงศรีอินทร์

Department of Computer Science, Faculty of Science and Technology, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

*Corresponding author: jirawat_nak@nstru.ac.th

Received February 5, 2024 ■ Revised April 11, 2024 ■ Accepted April 16, 2024 ■ Published April 30, 2024

Abstract

Contemporary electronic media can effectively preserve and disseminate traditions, culture, and local wisdom. The objectives of this research are 1) to investigate fundamental information, traditions, culture, and local wisdom associated with champada in Lan Saka District, 2) to collaboratively design and create contemporary electronic media with active involvement in the community, and 3) to assess the satisfaction level of the community with the developed electronic media. This study adopted a mixed-method approach, incorporating qualitative, developmental, and quantitative research methods. The qualitative part involved conducting in-depth interviews using semi-structured formats and organizing group discussions to thoroughly explore the subject matter. Developmental research focused on creating website and video clip media. The quantitative method was utilized through a media satisfaction assessment form. The target group of 60 individuals comprised students, locals, teachers, local scholars, community leaders, and academics, selected by using quota sampling. The evaluation of website media revealed a high level of satisfaction with a mean of 4.72 and a standard deviation of 0.50, while video clip media also garnered a high level of satisfaction with a mean of 4.74 and a standard deviation of 0.51. Overall, the evaluation of both media types indicated that the developed media effectively facilitated comprehension of the content and enhanced knowledge about champada. The media objectives were clearly articulated, and the content was presented in a user-friendly, engaging manner that is easy to follow. The main content was comprehensive, clear, and aligned with the media's objectives. Learners can easily grasp the content and achieve the media's intended learning outcomes.

Keywords: local wisdom, champada, contemporary electronic media

บทคัดย่อ

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการสืบสานประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจำปาศะลานสกา 2) ออกแบบและพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน และ 3) ประเมินผลความพึงพอใจของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาวิธีการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน คือ การวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม การวิจัยเชิงพัฒนาโดยพัฒนาสื่อเว็บไซต์และสื่อคลิปวิดีโอ และการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจสื่อจากกลุ่มเป้าหมาย โดยกลุ่มเป้าหมายมีจำนวน 60 คน ใช้กระบวนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า ประกอบด้วย นักเรียน ประชาชนทั่วไป ครูผู้สอน ราษฎรชาวบ้านหรือผู้นำชุมชน และนักวิชาการ ผลประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายในการใช้สื่อที่พัฒนาขึ้น โดยสื่อประเภทเว็บไซต์ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 สื่อประเภทคลิปวิดีโอ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 และผลประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมของสื่อทั้งสอง พบว่า สื่อที่พัฒนาขึ้นนี้ทำให้เข้าใจเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับจำปาศะมากขึ้น มีการบอกวัตถุประสงค์ของสื่อชัดเจน มีการนำเสนอเนื้อหาได้อย่างมีลำดับขั้นตอน ใช้งานง่าย น่าสนใจ ชวนติดตาม มีเนื้อหาสาระสำคัญที่ครอบคลุมและชัดเจน และสามารถเรียนรู้สื่อนี้ได้ตามวัตถุประสงค์ของสื่อ

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาท้องถิ่น, จำปาศะ, สื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย

■ บทนำ (Introduction)

การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัยเป็นแนวทางหนึ่งในการสืบสาน อนุรักษ์ และเผยแพร่ความรู้ ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักและคงอยู่ตลอดไป โดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัยมาจากคำว่า “สื่ออิเล็กทรอนิกส์” (Electronic media) หมายถึง สื่อที่ใช้ระบบการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต (Chalfoun & Davidaviciene, 2017) และ “ร่วมสมัย” (Contemporary) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในช่วงเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกับเวลาปัจจุบัน (Azaakiyyah, 2013) ดังนั้น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย หมายถึง สื่อที่ใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตในการสื่อสารข้อมูลไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ใช้ โดยผ่านทางเว็บไซต์ สื่อโซเชียลมีเดีย ยูทูบ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สิ่งพิมพ์ดิจิทัล เกมดิจิทัล แอปพลิเคชันอื่น ๆ เป็นต้น สื่อเหล่านี้เข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา และได้รับความนิยมสำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน (Electronic Transactions Development Agency, 2022)

จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ในประเด็นที่ 3 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรมที่พึงประสงค์โดยบูรณาการร่วมระหว่าง “ครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อ” ในการหล่อหลอมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ในลักษณะที่เป็น ‘วิถี’ การดำเนินชีวิต การส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์และเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมซึ่งเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบงานวัฒนธรรม การอนุรักษ์ พิธีกรรม และพัฒนาให้ประชาชนเห็นคุณค่าและเกิดความหวงแหนวัฒนธรรมของตนนั้นได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการเชิดชูและสืบสานมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมค่านิยมและสืบทอดประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีเป้าหมายในการดำเนินงาน คือ ประชากรกลุ่มเป้าหมายมีความพร้อมในทุกมิติตามมาตรฐานและสมดุลทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรมมีจิตวิญญาณที่ดี เข้าใจในการปฏิบัติตนปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมดีขึ้น การบริหารจัดการความรู้ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม มีคุณภาพมาตรฐาน ประชาชนรับรู้ ตระหนักในการใช้สื่ออย่างปลอดภัยและสร้างสรรค์ และมีจำนวนสื่อหรือองค์ความรู้เพื่อสร้างเสริมศิลปะและวัฒนธรรมได้รับการเผยแพร่และใช้ประโยชน์ ไม่น้อยกว่า 95 เรื่อง เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และประชาชนมีส่วนร่วมในการสืบสาน รักษา ต่อยอด และธำรงค้ำเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (Department of Cultural Promotion, 2023)

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัยเป็นปัจจัยที่สำคัญของการส่งเสริม ปลูกฝังค่านิยม อนุรักษ์ พัฒนา สืบสานมรดกทางศิลปะ

วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับชุมชนและสังคม โดยมีงานวิจัยที่นำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัยมาใช้ในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า มีประสิทธิภาพมาก สามารถสร้างความสนใจ ความพึงพอใจ และเพิ่มความรู้ให้กับผู้ชม ผู้เรียน เช่น การรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นกับสื่อการเรียนรู้แบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (Widyasari et al., 2023) การศึกษาลักษณะนิสัยตามภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยสื่อการเรียนรู้แบบ Flipbook ทำให้นักเรียนมีความสนใจต่อเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ (Andriani et al., 2023) การใช้สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้งาน (Sumungkaset & Masusai, 2019) กระตุ้นให้เยาวชนเกิดการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้คนได้เรียนรู้ เข้าใจ เกิดความรักภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง และยังส่งผลให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในอำเภอ จังหวัด และประเทศได้อีกทางหนึ่งด้วย (Sabuar, 2022)

อำเภอลานสกาเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขา มีแหล่งต้นน้ำ ลำธาร ส่งผลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งผลิตผลทางการเกษตร มีผลไม้หลากหลายชนิด เช่น มังคุด ทุเรียน ลองกอง เงาะ เป็นต้น รวมถึงจำปาตะข่าที่ปลูกในอำเภอลานสกา ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่ถือว่าอากาศดีที่สุดในประเทศไทย จึงเกิดความเชื่อลือชื่อว่า เป็นจำปาตะข่าที่อร่อยที่สุดแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะจำปาตะข่าแก้ว ซึ่งเป็นจำปาตะข่าโบราณ มีหลายสายพันธุ์ เนื้อดี ยวงเยาะ เนื้อสวย หวานอร่อย มีหลายชั่วอายุบรรพชน ประมาณ 200-500 ปี เป็นผลไม้ที่สร้างรายได้หลักให้กับหลาย ๆ ครัวเรือน จำปาตะข่าถือเป็นพืชเศรษฐกิจท้องถิ่นในภาคใต้ที่เรียกว่าเป็นพืชที่ “ตลาดนำการผลิต” (Inclusive innovation) ซึ่งเป็นกลไกที่เชื่อมโยงกลุ่มเกษตรกรกับบริษัทเอกชนผู้รับซื้อ/แปรรูป (National Science and Technology Development Agency, 2023) ทำให้มีการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย (EatEcon, 2023) และจีน จำปาตะข่าจึงเป็นผลไม้พื้นเมืองที่มีโอกาสทางการตลาดและกำลังเป็นผลไม้ที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ (Prince of Songkla University Radio Station, 2023) นอกจากทานสดแล้วยังสามารถแปรรูป ภูมิปัญญาชาวบ้านนำไปปรุงอาหารคาว เช่น แกงไตปลาใส่เมล็ดจำปาตะข่า แกงคั่วจำปาตะข่าผลไม้อ่อน เป็นต้น หรือทำอาหารหวาน เช่น แกงบวดจำปาตะข่า เนื้อจำปาตะข่ากวน เมล็ดจำปาตะข่าต้ม และซุบแป้งทอดจำปาตะข่า เป็นต้น

จากการที่ทีมนักวิจัยได้เข้าไปศึกษาข้อมูลจำปาตะข่าในพื้นที่อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช จากปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการ เกษตรกร ทำให้ทราบถึงวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลาย ๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกับจำปาตะข่าที่น่าสนใจ และควรที่จะอนุรักษ์สืบสานเอาไว้ ดังนั้น บทความนี้จึงได้นำเสนอ

รูปแบบการสืบสานวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจำปาดะลานสกาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย เพื่อให้เยาวชนคนรุ่นใหม่รู้จักและสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสื่อเหล่านี้สามารถใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลของท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา ไร้ข้อจำกัด และยังเป็นสื่อที่ช่วยส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives)

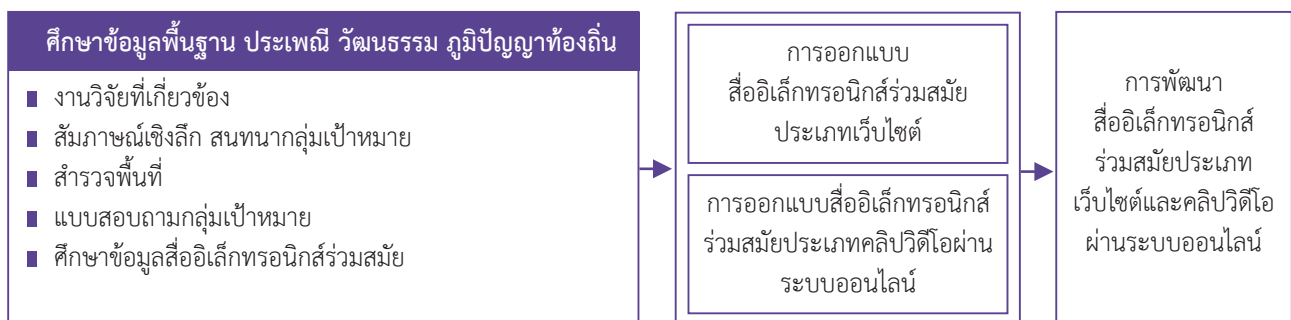
1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับจำปาดะในพื้นที่อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

Figure 1

Conceptual Framework

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาและพัฒนา (Research and development: R&D) ซึ่งใช้วิธีการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่ม ซึ่งแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องตามหลักความเคารพในบุคคล ความถูกต้องตามหลักคุณประโยชน์ไม่ก่ออันตราย และความถูกต้องตามหลักความยุติธรรม จากกระบวนการยื่นขอจริยธรรมในคน ซึ่งกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มประกอบด้วย

1.1 ประชาชนชาวบ้านหรือผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน ประกอบด้วย 1) ผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการปลูกจำปาดะ ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 4 คน 2) ผู้ที่มี

แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน

3. เพื่อประเมินผลความพึงพอใจของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย

ขอบเขตการวิจัย (Scope)

ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยนี้ศึกษาข้อมูลการปลูกจำปาดะในพื้นที่อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการศึกษาครั้งนี้ ตั้งแต่ ตุลาคม 2565 ถึง กันยายน 2566

ขอบเขตด้านเนื้อหา นำเสนอการสืบสานวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจำปาดะในพื้นที่อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย ประกอบด้วย เว็บไซต์และคลิปวิดีโอ

ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการผลิต แปรรูป และจำหน่ายผลิตภัณฑ์จำปาดะ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

1.2 นักวิชาการ ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับจำปาดะ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย เกษตรอำเภอ จำนวน 1 คน นักวิชาการเกษตร จำนวน 2 คน และพัฒนาชุมชน จำนวน 2 คน

2. การวิจัยเชิงพัฒนา (Developmental research) ด้วยการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย ประกอบด้วย เว็บไซต์และคลิปวิดีโอ

3. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ด้วยการใช้เครื่องมือแบบประเมินความพึงพอใจสื่อจากกลุ่มเป้าหมายซึ่งแบบประเมินความพึงพอใจสื่อได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งผลการประเมินมีค่ามากกว่า 0.50 ในทุกประเด็น และผ่านการตรวจสอบ

ความถูกต้องความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องตามหลักความเคารพในบุคคล ความถูกต้องตามหลักคุณประโยชน์ ไม่ก่ออันตราย และความถูกต้องตามหลักความยุติธรรม จากกระบวนการยื่นขอจริยธรรมในคน จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบประเมินความพึงพอใจมาทำการทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาในสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่ไม่ใช่อีกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจทั้งฉบับ เท่ากับ 0.791 ซึ่งผ่านเกณฑ์ จากนั้นจึงนำแบบประเมินความพึงพอใจที่สมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 60 คน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรในอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้มีจำนวนทั้งหมด 60 คน โดยใช้กระบวนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตาประกอบด้วย 1) นักเรียนอายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป จำนวน 25 คน 2) ประชาชนทั่วไป อายุตั้งแต่ 13 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน 3) ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 3 คน 4) ประชาชนชาวบ้านหรือผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน และ 5) นักวิชาการ จำนวน 5 คน และมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยได้รับเชิญ/คัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังต่อไปนี้

1. ยินดีเข้าร่วมและให้ความร่วมมือ ในการทำวิจัยด้วยความสมัครใจ
2. สามารถสื่อสาร พูด อ่าน เข้าใจ ภาษาไทย และภาษาท้องถิ่นได้ดี
3. สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในส่วนที่กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลากิจกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อรับการพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผ่านการรับรองเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2566
2. ผู้วิจัยเริ่มกระบวนการทำความเข้าใจกับเนื้อหาเบื้องต้น
3. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความร่วมมือ และความสมัครใจของผู้ให้ข้อมูล
4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แนวคำถาม 10 ข้อ
5. ขออนุญาตบันทึกเสียงด้วยวาจาทุกครั้ง ใช้เวลา 45-90 นาที
6. ขออนุญาตถ่ายวิดีโอถ่ายภาพนิ่งใช้เวลา 45-90 นาทีสำหรับบางท่าน โดยทำการนัดหมายวันเวลาล่วงหน้า

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่มเพื่อร่วมออกแบบและพัฒนาสื่อแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือเชิญ เพื่อนัดหมาย วันเวลา สถานที่กับกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 4 คน และตัวแทนนักวิชาการ จำนวน 3 คน
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เสนอแผนโครงสร้างสื่อ และเนื้อหาของสื่อ
4. ขออนุญาตถ่ายวิดีโอ ถ่ายภาพนิ่ง โดยใช้เวลา 90 นาที
5. สรุปประเด็นจากการสนทนากลุ่มและปิดการสนทนา การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบประเมินความพึงพอใจสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อรับการพิจารณาจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ผ่านการรับรองเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2566
2. ขอความยินยอมจากกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการพินิจสิทธิกลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย และนัดหมายเวลาเพื่อดำเนินการวิจัย
3. ดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยโดยผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยดูสื่อ และตอบแบบประเมินความพึงพอใจสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย โดยใช้เวลา 15-20 นาที ต่อสื่อแต่ละประเภท

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำผลที่ได้เทียบกับเกณฑ์ประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายความว่า ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายความว่า ระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายความว่า ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายความว่า ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.01-1.50 หมายความว่า ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย (Results)

ผลการวิจัยในเอกสารฉบับนี้จะนำเสนอตามรายชื่อของวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจำปาตะในพื้นที่ยำเภอลานสกา

จากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยสัมภาษณ์เชิงลึกกับปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการเกษตร และการลงสำรวจในพื้นที่อำเภอลานสกา รวมทั้งทำการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้อง พบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานจำปาตะ

จำปาตะเป็นพืชสกุลเดียวกับขนุน คือ วงศ์ Artocarpus ลักษณะโดยทั่วไปมีความคล้ายกับขนุน มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Artocarpus integer* (Thunb.) Merr. มีชื่อสามัญว่า Champedak ในพื้นที่ภาคใต้เรียกสั้น ๆ ว่า จำตะ จำปาตะมีถิ่นกำเนิดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แถบคาบสมุทรมลายู ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน และเกาะนิวกินี มักพบในป่าดิบชื้นในประเทศไทย จำปาตะจะกระจายอยู่ทั่วไปในป่าแถบภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดตรัง จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล และจังหวัดนราธิวาส ส่วนใหญ่มักจะอยู่บนเนินเขาที่ระดับความสูงถึง 450-1,200 เมตร

อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นเมืองที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์อันยาวนาน นับตั้งแต่การตั้งเมืองนครศรีธรรมราช ประชาชนจึงมีพื้นฐานทางวัฒนธรรม มีความรู้ ความคิด และอัธยาศัยที่ดีงาม ด้วยลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขา จึงเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารหลายสาย เกิดความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งที่มีผลิตผลทางการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด โดยเฉพาะผลไม้ด้วยคำขวัญของอำเภอว่า “เมืองมั่งคุดหวาน หมู่บ้านพัฒนา ถ้าสาวงาม น้ำตกกะโรมตระหง่านสืบตำนานอุชูว่อน้ำ” ลานสกาจึงมีผลไม้หลากหลายชนิด เช่น มังคุด ทุเรียน ลองกอง ลำไย เงาะ ส้มโอ กล้วย รวมถึงจำปาตะ

จำปาตะเป็นไม้ผลที่อยู่คู่กับชาวลานสกา มาช้านาน แต่เข้ามาเมื่อใดไม่สามารถยืนยันได้ชัดเจน จำปาตะที่ปลูกในอำเภอลานสกาซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่ถือว่าอากาศดีที่สุดในประเทศไทยและมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ จึงเกิดความ

เลื่องลือชื่อว่า เป็นจำปาตะที่อร่อยที่สุดแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะจำปาตะเขาแก้ว ซึ่งเป็นจำปาตะโบราณ มีมาหลายชั่วอายุบรรพชนประมาณ 200-500 ปี มีหลากหลายสายพันธุ์ เนื้อดี ยวงเยอะ เนื้อสว ยวงอร่อย และเป็นผลไม้ที่สร้างรายได้หลักให้กับหลาย ๆ ครัวเรือนในอำเภอลานสกา

2. ลักษณะเฉพาะของจำปาตะ

จำปาตะเป็นไม้ยืนต้น ลำต้นสีน้ำตาล มักมีจุดสีขาวตลอดทั้งต้นและใบ ส่วนใบมีปลายสั้น ๆ หากจับรู้สึกระคายมือ ดอกจำปาตะมีสีขาวหรือสีเหลือง ลักษณะของดอกตัวผู้คล้ายทรงกระบอก มีขนาดประมาณ 3-3.5 เซนติเมตร ก้านยาวประมาณ 3-6 เซนติเมตร ส่วนดอกตัวเมียมีขนาดประมาณ 1.5 เซนติเมตร และเกสรตัวเมียมีขนาด 3-6 เซนติเมตร ลักษณะผลมีรูปร่างยาวหรือสั้นขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ สีผิวเปลือกเมื่อแก่ใกล้สุกมีสีเหลืองอมส้ม ลักษณะของสียวง (ชาวบ้านเรียกว่า ยุม) มีหลายสี เช่น สีเหลืองทอง เหลืองอ่อน (ชาวบ้านเรียกว่า สีขาว) เหลืองอมส้ม (ชาวบ้านเรียกว่า สีนาค) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ ส่วนรสชาติหวานหอมและหวานแหลม มีกลิ่นหอมมากกว่าขนุนในแต่ละยวงมีเมล็ด 1 เมล็ด จำปาตะส่วนใหญ่จะปลูกแบบสวนสมรม ปลูกผสมร่วมกับไม้ผลชนิดอื่น ๆ เช่น ทุเรียน มังคุด มีการปลูกจำปาตะเชิงเดี่ยวแต่ไม่มากนัก และส่วนใหญ่เป็นสวนที่เก่าแก่ปลูกมาตั้งแต่ดั้งเดิมอายุมากกว่า 100 ปี ที่อำเภอลานสกา จำปาตะจะมีสายพันธุ์ที่หลากหลายเนื่องจากปลูกโดยใช้เมล็ด และยังไม่มีการตั้งชื่อสายพันธุ์ที่ชัดเจน คงเรียกรวม ๆ ว่า จำปาตะลานสกา แต่จะมีบางที่เรียกตามพื้นที่ เช่น จำปาตะเขาแก้ว จำปาตะในปึก เป็นต้น แต่ในจังหวัดอื่น ๆ มีการตั้งชื่อจำปาตะอย่างเป็นทางการ เช่น ขวัญสตูล สตูลสีทอง ทองตาปาน (พังงา) เป็นต้น

Figure 2

General Characteristics of Champada in Lan Saka District

ลักษณะทั่วไปของจำปาตะในอำเภอลานสกา

ก) ลำต้นลาย มีดอกผลตามข้อตา

ข) ผลอ่อนสีผิวเปลือกเขียว

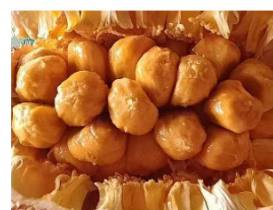
ค) ผลสุกสีผิวเปลือกสีเหลืองอมส้ม

ง) ยวงสีเหลืองทอง

จ) ยวงสีเหลืองอ่อนหรือสีขาว

ฉ) ยวงสีเหลืองอมส้มหรือสีนาค

3. การปลูกและดูแลจำปาตะ

จำปาตะเจริญเติบโตได้ดีในดินร่วน ดินเหนียวปนทราย ดินร่วนปนทรายที่มีอินทรีย์วัตถุสูง มีความชุ่มชื้น ปริมาณของฝนกระจายสม่ำเสมอตลอดปี อำเภอลานสกามีภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขามีความอุดมสมบูรณ์สามารถปลูกจำปาตะได้ดี จำปาตะไม่ต้องการการดูแลมากนักเหมือนผลไม้อื่น ๆ ใส่ปุ๋ยปีละ 2 ครั้ง ทนต่อสภาพอากาศแล้งได้ดี จำปาตะออกผลที่ตาหรือขั้วตา โดยแต่ละขั้วจะมีลูกจำนวนมาก เกษตรกรจะต้องตัดผลให้เหลือเพียง 1-2 ผลต่อขั้วตา เพื่อลดการแย่งอาหารกัน ส่งผลให้มีผลขนาดใหญ่ สมบูรณ์ และมีคุณภาพ ต้นจำปาตะควรตัดแต่งทรงพุ่มอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อให้ทรงพุ่มโปร่ง แสงแดดส่องถึง ช่วยลดการเกิดโรค และแมลง โดยเฉพาะ

แมลงวันทองจะเจาะผลเพื่อวางไข่ทำให้ผลผลิตเสียหาย การแก้ปัญหาที่ดีที่สุด คือ การห่อผล ในอดีตจะห่อผลด้วยโคระ (ชาวบ้านอำเภอลานสกาเรียกว่า กลหรือรังจำปา) สานมาจากใบมะพร้าวซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรสืบสาน อนุรักษ์ไว้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้รู้จัก เพราะปัจจุบันวิถีชาวสวนได้เปลี่ยนแปลงไปไม่มีการใช้กลหรือรังจำปาอีกแล้ว แต่มีการนำถุงพลาสติกสีดำมาห่อผลจำปาตะแทน เพราะสะดวก หาซื้อง่าย ประหยัด สามารถใช้งานได้หลายครั้งจนกว่าถุงจะขาด และช่วยให้ผลมีสีสวยเนื่องจากทึบแสง นอกจากนี้ ยังมีการนำถุงประเภทต่าง ๆ มาห่อผลได้ด้วย เช่น กระสอบถุงปุ๋ย ถุงกระดาษ เป็นต้น เพราะการห่อผลจำปาตะด้วยวัสดุใด ๆ ไม่มีผลต่อรสชาติของจำปาตะ

Figure 3

Caring for Champada Garden in Lan Saka District

การดูแลสวนจำปาตะในอำเภอลานสกา

ก) ตัดแต่งให้เหลือหนึ่งขั้วต่อหนึ่งลูก

ข) ผลที่ตัดทิ้งนำไปทำปุ๋ยหมัก

ค) สานโคระ หรือกลจากใบมะพร้าว

ง) ห่อผลด้วยกลหรือถุงพลาสติก

จ) ใช้รถมอเตอร์ไซด์ในการลำเลียง

4. รายได้จากการจำหน่ายจำปาตะ

ปัจจุบันผู้ปลูกจำปาตะในอำเภอลานสกา มีจำนวน 559 ครัวเรือน มีจำนวน 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลเขาแก้ว ตำบลลานสกา ตำบลท่าดี ตำบลกำโลน และตำบลขุนทะเล พื้นที่ปลูกจำปาตะมากที่สุด คือ ตำบลเขาแก้ว รองลงมาคือ ตำบลท่าดี การสัมภาษณ์เชิงลึก นายประสาร เฉลิมศรี เกษตรอำเภอลานสกา กล่าวว่า “อาชีพหลักชาวอำเภอลานสกา คือ การเป็นเกษตรกร โดยเฉพาะการปลูกมังคุดและทุเรียนมีผลผลิตมากที่สุดของจังหวัดนครศรีธรรมราช สำหรับจำปาตะถือว่าเป็นพืชรอง เดิมทีจำปาตะจะปลูกแซมอยู่ในสวนแบบสมรม แต่ด้วยความนิยมของทุเรียนที่มีราคาสูงมาก กิโลกรัมละ 100-120 บาท หนึ่งลูกราคาราว 1,000-1,200 บาท ในขณะที่จำปาตะ กิโลกรัมละ 20-25 บาท หนึ่งลูกราคาราว 100-120 บาท และผลผลิตเกิดขึ้นในช่วงเวลา

เดียวกัน เมื่อเทียบกันแล้วจำปาตะจึงสู้ทุเรียนไม่ได้ เกษตรกรจึงตัดโค่นจำปาตะแล้วหันมาปลูกทุเรียนกันมากขึ้น ถึงแม้ว่าทางอำเภอจะส่งเสริมสนับสนุน สร้างความตระหนัก และให้เห็นคุณค่าของจำปาตะซึ่งเป็นพืชท้องถิ่น แต่ไม่สามารถต้านราคาที่สูงและความนิยมของทุเรียนได้ ทางอำเภอได้ส่งเสริมการปลูกจำปาตะโดยจัดงานประเพณีประจำปีอำเภอลานสกา จัดประกวดผลผลิตจากจำปาตะมีเงินรางวัลให้กับผู้เข้าประกวด ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาปลูกจำปาตะมากขึ้น แต่ก็ไม่เห็นผลมากนัก ยังคงต้องส่งเสริมกันต่อไป การรับประทานจำปาตะเกิดขึ้นในวงไม่กว้างมากเมื่อเทียบกับทุเรียนหรือมังคุด การส่งออกขายพื้นที่อื่น ๆ เริ่มมีมากขึ้น แต่ต้องแข่งขันกับจำปาตะในจังหวัดใกล้เคียง เช่น พังงา สงขลา หรือสตูล” จาก การสัมภาษณ์เชิงลึก นายพิชิต สุขย์อัย พัฒนาชุมชน กล่าวว่า

“ผมเป็นผู้รับซื้อจำปาตะของเกษตรกรรายแรกของตำบลเขาแก้ว แล้วนำไปขายที่ประเทศมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศที่นิยมทานจำปาตะของไทยโดยในแต่ละปีสามารถส่งออกผลผลิตราว 10 ตัน หรือราว 10 คันรถกระบะ ราคาซื้อกิโลกรัมละ 15-20 บาท คัดเกรดน้ำหนักไม่เกินลูกละ 4-5 กิโลกรัม ซึ่งเป็นอีกหนึ่งช่องทางของการจำหน่าย เพื่อแก้ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำในช่วงฤดูกล” จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเกษตรกรผู้ปลูกจำปาตะพบว่า จำปาตะให้ผลผลิตประมาณ 150-200 ผลต่อต้น จำปาตะส่วนใหญ่มีจำหน่ายในตลาดท้องถิ่นตามฤดูกาลอยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม จำปาตะอำเภอลานสกาแต่ละพื้นที่จะให้ผลผลิตที่ต่างช่วงเวลาเล็กน้อย เช่น จำปาตะตำบลเขาแก้วออกผลผลิตก่อนตำบลท่าดีและตำบลลานสกา ราคา กิโลกรัมละ 15-25 บาท แต่ถ้านอกฤดูกาล ขายได้ในราคา กิโลกรัมละ 80-85 บาท รายได้เฉลี่ย 3,000 บาทต่อต้น และรายได้เฉลี่ย 100,000 บาทต่อปี และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากแม่ค้าและกลุ่มแม่บ้านที่มีอาชีพแปรรูปจำปาตะ พบว่า การแปรรูปที่ได้รับความนิยมที่สุด คือ การทอด วิธีการทอดจำปาตะจะนำยวงเนื้อพร้อมเมล็ดจำปาตะนำมาชุบแป้งทอด เนื้อแป้งกรอบหอมเนื้อจำปาตะ และเมล็ดที่สุกจะมีความมัน ในช่วงฤดูกาลจะขายในราคาเม็ดละ 5 บาท แต่ถ้านอกฤดูกาลขายในราคา

เม็ดละ 20-25 บาท รายได้เฉลี่ยวันละ 800-1,000 บาท การแปรรูปในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การกวนทำได้เฉพาะช่วงฤดูกาลเท่านั้น เพราะราคาถูกและมีปริมาณเพียงพอต่อการกวนขายในช่วงนอกฤดูกาล 300-500 บาท ราคาใกล้เคียงกับทุเรียนกวน เน้นทำกันในกลุ่มแม่บ้านจึงมีขายน้อยรายมาก

5. การใช้ประโยชน์จากจำปาตะ

จำปาตะสามารถบริโภคสดและแปรรูปได้ เช่น การทอดหรือการกวน และชาวภาคใต้จะพบวัฒนธรรมการกินที่เกี่ยวข้องกับจำปาตะ คือ การนำเมล็ดของจำปาตะมาต้มรับประทานคู่กับมะพร้าวทึนทึกคลุกเกลือเล็กน้อยสำหรับเป็นอาหารว่าง หรือเมล็ดจำปาตะมาใส่เป็นผักอย่างหนึ่งในแกงไตปลา ซึ่งแปรรูปเหล่านี้เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารที่ยังมีอยู่ในชุมชนชาวอำเภอลานสกา แต่ภูมิปัญญาท้องถิ่นบางอย่างซึ่งเดิมเคยมีแต่ปัจจุบันได้เลือนหายไปจากชุมชนแล้ว เช่น การนำผลอ่อนของจำปาตะไปทำแกง ซึ่งเนื้อจำปาตะอ่อนจะให้รสชาติเหมือนกับเนื้อขนุนอ่อน แต่การทำจะยุ่งยากกว่าเพราะยางจะเยอะกว่าเนื้อจะแข็งกว่าเมื่อเทียบกับเนื้อขนุนอ่อนจึงไม่มีการนำมาทำเป็นอาหารแล้ว หรือการนำแก่นและใบจำปาตะมาทำสีย้อมผ้าซึ่งสีที่ได้จะเป็นสีเหลืองแกมแดงหรือสีจีวรพระ ปัจจุบันยังพบเห็นการทำสีย้อมลักษณะนี้ที่จังหวัดสตูล

Figure 4

Processing of Various Parts of Champada

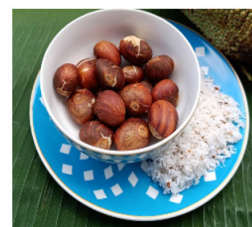
การแปรรูปส่วนต่าง ๆ ของจำปาตะ

ก) การทอดจำปาตะทั้งยวง

ข) การกวนเนื้อจำปาตะ

ค) การต้มเมล็ดจำปาตะ

ง) แกงไตปลาใส่เมล็ดจำปาตะ

จ) แกงคั่วจำปาตะผลอ่อน

ฉ) สีย้อมจากแก่นและใบ

6. พิธีสมโภชนบวงสรวงผลไม้

จากการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้ค้นพบว่า ชาวอำเภอลานสกาจะมีวัฒนธรรมประเพณีที่มีการสืบทอดมาจากบรรพชนแต่ครั้งโบราณ สำหรับพิธีสมโภชนบวงสรวงผลไม้ ณ ชุมชนเขาแก้ว วัดคีรีกันทร โดย พระครูสุธรรม คณารักษ์

เจ้าอาวาส เจ้าคณะอำเภอลานสกา และยังคงสืบทอดประเพณีทุก ๆ ปี ซึ่งภายหลังได้มีการจัดพิธีในงานเทศกาลมังคุดหวานของดีลานสกาและงานกาชาด ซึ่งเป็นงานเทศกาลประจำปีของอำเภอลานสกา โดยชาวบ้านจะนำผลไม้พืชผลมาร่วมทำบุญให้กับบรรพชน ปู่ย่า ตายายที่ร่วมสร้างสวนผลไม้ตกทอดกันมา

รวมทั้งทำบุญให้กับเทพเทวดา เจ้าป่าเจ้าเขา เจ้าที่สวน และอื่น ๆ ซึ่งเชื่อกันว่า “พิธีสมโภชนบวงสรวงผลไม้” จะส่งผลให้ผลไม้พืชผลให้ผลผลิตตรงตามฤดูกาล ผลตก สมบูรณ์ ราคาดี และให้ชาวสวนมีความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งจำปาตะ คือหนึ่งในผลไม้ที่ได้นำมาร่วมบวงสรวงด้วย

ออกแบบและพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน

จากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่มกับปราชญ์ชาวบ้านและนักวิชาการ พบว่า เป้าหมายหลัก คือ การให้ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในคุณค่า ประโยชน์ และภูมิปัญญาชุมชนที่เกี่ยวข้องกับจำปาตะ ผลไม้พื้นถิ่นในกลุ่มนักเรียนและเยาวชนในอำเภอลานสกาและอำเภอใกล้เคียง โดยนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัยมาใช้ในการนำเสนอ ซึ่งสื่อที่ถูกคัดเลือกครั้งนี้ คือ เว็บไซต์และคลิปวิดีโอ ทั้งนี้ได้ใช้เกณฑ์ของความนิยมและความสะดวกในการเข้าถึงสื่อมาใช้ในการพิจารณา เนื่องจากกลุ่มนักเรียนและเยาวชนในอำเภอลานสกาส่วนใหญ่มีการใช้งานผ่านสมาร์ทโฟนมากกว่าอุปกรณ์ใน

ลักษณะอื่น การเข้าสู่เว็บไซต์และการเปิดคลิปวิดีโอจึงทำได้สะดวก สามารถใช้งานผ่าน URL ผ่านคำค้นหา “เว็บไซต์จำปาตะลานสกา” หรือสแกนคิวอาร์โค้ด จากผลการสนทนากลุ่มเบื้องต้นนำมาสู่การออกแบบและพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย โดยใช้สื่อเว็บไซต์สำหรับแสดงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจำปาตะในพื้นที่อำเภอลานสกาทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลพื้นฐาน ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับจำปาตะในพื้นที่อำเภอลานสกา และด้วยคุณสมบัติของเว็บไซต์สามารถแสดงข้อมูลครบถ้วนทั้งข้อความ ภาพ วิดีโอ ทำการออกแบบเป็นเมนูเพื่อให้ง่ายในการเข้าถึง มีการแบ่งสัดส่วนในการออกแบบหน้าเว็บไซต์ ประกอบด้วย 3 ส่วน โดยส่วนหัวและส่วนท้ายจะกำหนดให้คงที่และแสดงรูปแบบเดียวกันในทุกเพจ และในส่วนเนื้อหาจะมีความแตกต่างกันตามเนื้อหาที่นำเสนอ และออกแบบให้รองรับกับหน้าจอทั้งแสดงผลผ่านเดสก์ท็อปและสมาร์ทโฟน พร้อมจดทะเบียนโดเมนเว็บไซต์ชื่อ <https://www.lansakachampadak.com>

Figure 5

Example Website (Lansakachampadak.com)

ตัวอย่างเว็บไซต์ (ลานสกาจำปาตะดอทคอม)

ก) ข้อมูลพื้นฐานจำปาตะ

สำหรับคลิปวิดีโอถูกนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดถึงประโยชน์ของจำปาตะ ภายใต้สื่อการเรียนรู้ชื่อ “จำปาตะแปลงกาย” ซึ่งเนื้อหาของสื่อจะเป็นการสาธิตการแปรรูปจำปาตะ โดยมีรายละเอียดพร้อมทั้งมีคำบรรยายประกอบคลิปวิดีโอสื่อการเรียนรู้ชุดจำปาตะแปลงกาย ประกอบด้วย

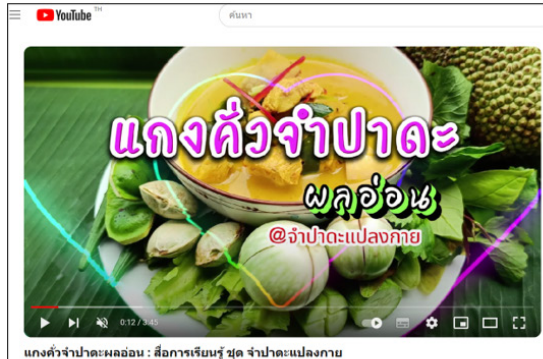
ข) พิธีสมโภชนบวงสรวงผลไม้

จำปาตะกวน จำปาตะทอด แกงไตปลาเมล็ดจำปาตะ แกงคั่วจำปาตะผลอ่อน การย้อมสีผ้าจากแก่นและใบของต้นจำปาตะ นอกจากนี้ ยังมีคลิปวิดีโอสาธิตการสานโคระหรือกลหรือรังจำปา และพิธีสมโภชนบวงสรวงผลไม้ เพื่อให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นในอดีตและพิธีกรรมของชุมชน

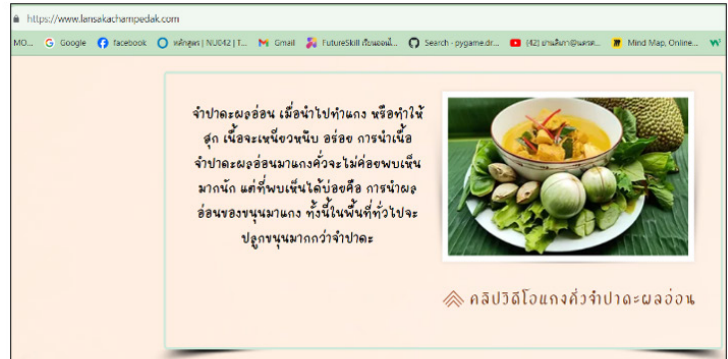
Figure 6

Example Demo Video Clip

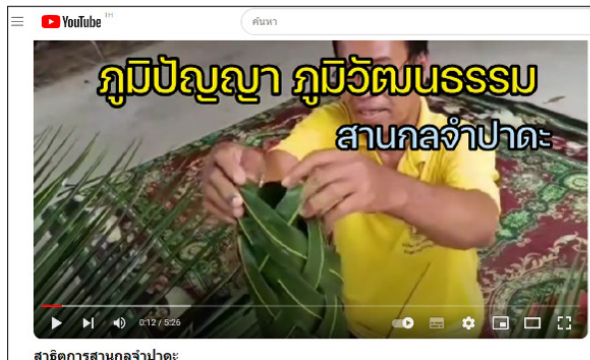
ตัวอย่างคลิปวิดีโอสาธิต

ก) คลิปวิดีโอสาธิตแกงคั่วจําปาอะผลอ้อบนยูทูบ

ข) คลิปวิดีโอสาธิตแกงคั่วจําปาอะผลอ้อบนเว็บไซต์ลานสกาจําปาอะดอทคอม

ค) คลิปวิดีโอสาธิตการสานกลบนยูทูบ

ง) คลิปวิดีโอสาธิตการสานกลบนเว็บไซต์ลานสกาจําปาอะดอทคอม

ประเมินผลความพึงพอใจของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมสมัยแบบมีส่วนร่วม

จากการพัฒนาสื่อแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนประกอบด้วย
เว็บไซต์และคลิปวิดีโอ ผู้วิจัยได้นำสื่อดังกล่าวไปประเมินผล
ความพึงพอใจสื่อกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 60 คน พบว่า ระดับ
ผลความพึงพอใจของสื่อทั้งสองรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด
และในภาพรวม พบว่า สื่อที่พัฒนาขึ้นนี้ทำให้เข้าใจเนื้อหา ความรู้
เกี่ยวกับจําปาอะมากขึ้น ซึ่งรายละเอียดของผลการประเมิน
แต่ละรูปแบบ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลประเมินความพึงพอใจสื่อประเภทเว็บไซต์

ผลการประเมินความพึงพอใจสื่อประเภทเว็บไซต์ พบว่า
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 เมื่อพิจารณาตามรายการ
ประเมินเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก
พบว่า ลำดับที่ 1 สื่อนี้ทำให้เข้าใจเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับจําปาอะ
มากขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 รองลงมา
เป็นสื่อนี้ใช้งานง่าย น่าสนใจ ชวนติดตามอยู่ในระดับมากที่สุด
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 และลำดับที่ 3 คือ มีการบอกวัตถุประสงค์
ของสื่อชัดเจน และมีเนื้อหาสาระสำคัญที่ครอบคลุม และชัดเจน
อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 รายละเอียดแสดง
ดัง Table 1

Table 1

Results of Website Media Satisfaction Assessment

ผลประเมินความพึงพอใจสื่อการเรียนรู้ประเภทเว็บไซต์

ประเด็นประเมิน	M	SD	ความหมาย	ลำดับที่
1. มีการบอกวัตถุประสงค์ของสื่อชัดเจน	4.77	0.43	มากที่สุด	3
2. สื่อมีการนำเสนอเนื้อหาได้อย่างมีลำดับขั้นตอน	4.68	0.47	มากที่สุด	5
3. มีเนื้อหาสาระสำคัญที่ครอบคลุมและชัดเจน	4.77	0.46	มากที่สุด	3
4. สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ที่ได้จากสื่อ	4.68	0.54	มากที่สุด	5
5. สื่อนี้ทำให้เข้าใจเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับจำปาตะมากขึ้น	4.88	0.32	มากที่สุด	1
6. มีความเหมาะสมของสื่อกับเวลาที่กำหนดให้ในการเรียนรู้	4.58	0.62	มากที่สุด	8
7. สามารถเรียนรู้สื่อนี้ได้ตามวัตถุประสงค์ของสื่อ	4.67	0.48	มากที่สุด	6
8. ความเหมาะสมของการใช้ภาพ สี ขนาดตัวอักษร	4.63	0.69	มากที่สุด	7
9. การจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ในแต่ละหน้าของสื่อสะดวกต่อการใช้งาน	4.70	0.56	มากที่สุด	4
10. สื่อนี้ใช้งานง่าย น่าสนใจ ชวนติดตาม	4.82	0.39	มากที่สุด	2
ภาพรวม	4.72	0.50	มากที่สุด	

2. ผลประเมินความพึงพอใจสื่อประเภทคลิปวิดีโอ

ผลประเมินความพึงพอใจสื่อประเภทคลิปวิดีโอ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 เมื่อพิจารณาตามรายการ ประเมินเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก พบว่า ลำดับที่ 1 สื่อมีการนำเสนอเนื้อหาได้อย่างมีลำดับขั้นตอน และสื่อนี้ทำให้เข้าใจเนื้อหาและความรู้เกี่ยวกับจำปาตะมากขึ้น

อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 รองลงมาคือ สามารถ เรียนรู้สื่อนี้ได้ตามวัตถุประสงค์ของสื่ออยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 และลำดับที่ 3 คือ มีการบอกวัตถุประสงค์ ของสื่อชัดเจน และสื่อนี้ใช้งานง่าย น่าสนใจ ชวนติดตามอยู่ ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 รายละเอียดแสดง ดัง Table 2

Table 2

Results of Video Media Satisfaction Assessment

ผลประเมินความพึงพอใจสื่อการเรียนรู้ประเภทคลิปวิดีโอ

ประเด็นประเมิน	M	SD	ความหมาย	ลำดับที่
1. มีการบอกวัตถุประสงค์ของสื่อชัดเจน	4.78	0.49	มากที่สุด	3
2. สื่อมีการนำเสนอเนื้อหาได้อย่างมีลำดับขั้นตอน	4.83	0.46	มากที่สุด	1
3. มีเนื้อหาสาระสำคัญที่ครอบคลุมและชัดเจน	4.72	0.52	มากที่สุด	4
4. สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ที่ได้จากสื่อ	4.65	0.58	มากที่สุด	6
5. สื่อนี้ทำให้เข้าใจเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับจำปาตะมากขึ้น	4.83	0.38	มากที่สุด	1
6. มีความเหมาะสมของสื่อกับเวลาที่กำหนดให้ในการเรียนรู้	4.72	0.45	มากที่สุด	4
7. สามารถเรียนรู้สื่อนี้ได้ตามวัตถุประสงค์ของสื่อ	4.82	0.47	มากที่สุด	2
8. ความเหมาะสมของการใช้ภาพ สี ขนาดตัวอักษร	4.57	0.65	มากที่สุด	7

Table 2

(continued)

ประเด็นประเมิน	M	SD	ความหมาย	ลำดับที่
9. การจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ในแต่ละหน้าของสื่อสะดวกต่อการใช้งาน	4.67	0.63	มากที่สุด	5
10. สื่อนี้ใช้งานง่าย น่าสนใจ ชวนติดตาม	4.78	0.45	มากที่สุด	3
ภาพรวม	4.74	0.51	มากที่สุด	

อภิปรายผล (Discussions)

การอภิปรายผลการวิจัยจะนำเสนอตามรายชื่อของวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับจำปาตะในพื้นที่อำเภอลานสกา

จากการที่ทีมผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ไปสัมภาษณ์เชิงลึกกับปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการเกษตร และสำรวจสวนจำปาตะในพื้นที่อำเภอลานสกา ระหว่างเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2566 ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับจำปาตะในอำเภอ ลานสกา ประกอบด้วย ข้อสันนิษฐานถึงการกำเนิดจำปาตะ ในพื้นที่อำเภอลานสกา จำนวนการปลูกจำปาตะในแต่ละตำบล การดูแล บำรุงรักษา การขยายพันธุ์ การเก็บเกี่ยวผลผลิต การจำหน่าย การแปรรูป และรายได้ที่เกิดจากจำปาตะ เมื่อทีม วิจัยได้นำข้อมูลพื้นฐานมาศึกษาร่วมกับเอกสารงานวิจัย และ บทความที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจุบันอำเภอลานสกา มีการปลูก จำปาตะเหลือเพียง 1,211 ไร่ เมื่อเทียบกับพื้นที่ทางการเกษตร ทั้งหมด 52,259 ไร่ หรือ 2.3 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ส่วนใหญ่ปลูก เป็นสวนสมรม เช่น ปลูกร่วมกับมังคุด ทุเรียน เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องมาจากแรงจูงใจเรื่องราคาของพืชผลอื่นที่มีมากกว่า เช่น ราคาทุเรียนเมื่อเทียบกับราคาจำปาตะแล้วแพงกว่าถึง 7-8 เท่า ชาวสวนจึงโค่นจำปาตะและปลูกทุเรียนกันมากขึ้น ซึ่งข้อมูลมี ความสอดคล้องกันกับ Kamwut et al. (2015) ที่ได้วิจัยและ พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตจำปาตะพื้นที่ภาคใต้ตอนบน พบว่า จำปาตะ พืชท้องถิ่นได้กลายเป็นพืชที่ถูกมองข้าม โดยส่วนใหญ่ มีการปลูกไว้บริเวณที่พักอาศัยหรือแซมอยู่ในสวนไม้ผลชนิดอื่น เพียงไม่กี่ต้น ตลาดของจำปาตะจะมีขายในตลาดนัดท้องถิ่น ตามฤดูกาลเท่านั้น โดยขายราคา กิโลกรัมละ 10-15 บาท และ มีการขายไม่บ่อยนัก เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคจำปาตะมีจำนวน ลดลง ชาวสวนรุ่นใหม่ขาดความคุ้นเคย ไม่ให้ความสำคัญ ไม่เห็น คุณค่าของจำปาตะ ตลอดจนการแข่งขันกับผลไม้พื้นถิ่นชนิดอื่นใน ฤดูกาลเดียวกันมีสูง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐอำเภอ ลานสกา โดยเฉพาะเกษตรอำเภอ ลานสกา ได้มีแรงจูงใจส่งเสริมให้เกษตรกร หันมาปลูกจำปาตะกันมากขึ้น เพื่อไม่ให้ผลไม้พื้นถิ่นหายไป โดยพยายามชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ คุณค่า รายได้ที่เกิดจาก

จำปาตะให้เห็นถึงตลาดจำปาตะที่กว้างขึ้น เพราะปัจจุบัน สามารถขายได้ทั้งภายในและต่างประเทศ เช่น จีน เวียดนาม มาเลเซีย ตัวอย่างเช่น จำปาตะสตูลที่มีการส่งออกขายประเทศ มาเลเซียเป็นจำนวนมาก เพราะนิยมรับประทานจำปาตะของไทย (Sengsamman, 2020) และชี้ให้เห็นว่า จำปาตะเป็นพืชที่สร้าง รายได้ให้กับเกษตรกรในปัจจุบันได้ เพราะมีนักวิชาการได้ เข้ามาส่งเสริมและนำจำปาตะไปแปรรูปได้ เช่น ลูกก๋วยจั๊บน้ำเย็น ขนหม้อแกงจำปาตะ เค้กจำปาตะ (Sawbangkra22, 2021) นอกจากนี้ เกษตรอำเภอ ลานสกา มีแนวคิดผลักดันให้จำปาตะ ลานสกาได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) รวมทั้งทำการ จัดทะเบียนจำปาตะพันธุ์พื้นเมืองให้ได้เช่นเดียวกับจังหวัดสตูล เพื่อมุ่งหวังให้จำปาตะลานสกา มีราคาสูงขึ้น และจูงใจให้ เกษตรกรหันมาปลูกจำปาตะกันมากขึ้น

จากวิถีชีวิตชาวสวนที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อความง่าย และสะดวกในการทำงาน จึงทำให้ใคร่หรือกลหรือรังจำปา เครื่องสานที่ใช้ป้องกันการรบกวนของแมลงวันทองภูมิปัญญา ท้องถิ่นดั้งเดิมได้หายไป และน่าเสียดายที่เยาวชน คนรุ่นใหม่ ในชุมชนไม่เคยเห็นหรือรู้จักเครื่องสานชนิดนี้ ดังนั้น การสาธิต การสานใคร่หรือกลหรือรังจำปาจึงเป็นหนทางหนึ่งในการ อนุรักษ์ให้เครื่องสานชนิดนี้อยู่คู่ชุมชนตลอดไป ซึ่งสอดคล้อง กับห้องสมุดประชาชนอำเภอมะนัง Manang District Public Library (2022) จังหวัดสตูลที่มีการนำเสนอการสานใคร่ หรือผลจำปาตะผ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เยาวชน คนรุ่นใหม่รู้จัก หรือการประยุกต์ลวดลายจากใคร่ไปสู่งาน ศิลปหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับจำปาตะ (Ismo & Phonbun, 2019) ที่มุ่งหวังให้คนรู้จักและนำใคร่มาใช้ประโยชน์ และต่อยอด ไปสู่งานศิลปหัตถกรรมที่สามารถสร้างรายได้และอาชีพให้กับ ชุมชน นอกจากนี้ อำเภอ ลานสกา ยังคงมีการรักษาประเพณี การสมโภชน์บวงสรวงผลไม้ ซึ่งเป็นประเพณีที่ช่วยสร้างขวัญ กำลังใจ และเป็นการทำบุญให้กับบรรพชน ปู่ย่าตายายที่ร่วม สร้างสวนผลไม้ตกทอดกันมา รวมทั้งทำบุญให้เทพเทวดา เจ้าป่าเจ้าเขา เจ้าที่สวน และอื่น ๆ เพราะเชื่อกันว่า พิธีสมโภชน์ บวงสรวงนี้จะส่งผลให้ผลไม้พืชผลให้ผลผลิตตรงตามฤดูกาล ผลตก สมบูรณ์ ราคาดี และให้ชาวสวนมีความปลอดภัยในการ

ทำงานต่าง ๆ ในสวนผลไม้ โดยในพิธีนี้มีการนำจำปาตะซึ่งเป็นหนึ่งในผลไม้ที่สำคัญของชาวอำเภอลานสกาเข้าร่วมพิธีด้วย ซึ่งการสมโภชน์บวงสรวงผลไม้จะมีจุดมุ่งหมายใกล้เคียงกับการสมโภชน์ข้าว หรือการทำขวัญข้าว หรือพิธีสู่ขวัญข้าว เป็นการขอขอบคุณแม่โพสพที่ให้ความอุดมสมบูรณ์แก่ผืนนา เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับชาวนา (Songkhla Provincial Cultural Office, 2019; Hinwiman et al., 2008; Phansiri & Pratumswan, 2020) และเป็นความเชื่อความผูกพันในการพึ่งพาอาศัยและเคารพธรรมชาติ และอำนาจเหนือธรรมชาติอันจะบันดาลความสุขอุดมสมบูรณ์ให้กับชีวิต (Yoddumnean, 2022)

การออกแบบและพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนและประเมินผลความพึงพอใจของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย

จากการที่ทีมผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการสนทนากลุ่มกับปราชญ์ชาวบ้าน และนักวิชาการ จึงได้นำมาสู่การออกแบบและพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย ประกอบด้วย เว็บไซต์ และคลิปวิดีโอ โดยข้อมูลในเว็บไซต์จะนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของจำปาตะ ประโยชน์ของจำปาตะ และรายได้ที่เกิดจากจำปาตะ เพื่อเป็นสื่อให้หน่วยงานภาครัฐประกอบด้วยอำเภอลานสกา เกษตรอำเภอลานสกา องค์การบริหารส่วนตำบลเขาแก้ว และโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีส่วนร่วมในการทำวิจัยครั้งนี้ นำไปใช้ในการให้ความรู้กับนักเรียน เยาวชน และประชาชนในอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าจำปาตะพืชพื้นถิ่นของชุมชน และเพื่อถ่ายทอดประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับจำปาตะของอำเภอลานสกาไม่ให้เกิดการสูญหายไปจากท้องถิ่น โดยงานวิจัยนี้ได้ออกแบบและพัฒนาสื่อเว็บไซต์และคลิปวิดีโอเป็นเครื่องมือในการนำเสนอข้อมูลของจำปาตะ สื่อทั้งสองนำเสนอข้อมูลในรูปแบบ ข้อความ ภาพ เสียง และวิดีโอ สามารถนำเสนอข้อมูลได้ครบถ้วนไม่มีข้อจำกัดเรื่องจำนวนหน้า หรือระยะเวลาในการนำเสนอ สามารถใช้งานง่าย สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลาใช้งานผ่านสมาร์ตโฟนหรือเครื่องเดสก์ท็อป สามารถใช้งานผ่าน URL ผ่านคำค้นหา “เว็บไซต์จำปาตะลานสกา” หรือสแกนคิวอาร์โค้ด และเว็บไซต์สามารถแสดงข้อมูลครบถ้วนทั้งข้อความ ภาพ วิดีโอ ทำการออกแบบเป็นเมนูเพื่อให้ง่ายในการเข้าถึง มีการแบ่งสัดส่วนในการออกแบบหน้าเว็บไซต์ ประกอบด้วย 3 ส่วน โดยส่วนหัวและส่วนท้ายจะกำหนดให้คงที่และแสดงรูปแบบเดียวกันในทุกเพจ และในส่วนเนื้อหาที่มีความแตกต่างกันตามเนื้อหาที่นำเสนอ และออกแบบให้รองรับกับหน้าจอทั้งแสดงผลผ่านเดสก์ท็อปและสมาร์ตโฟน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wangpitak (2017) ที่นำเว็บไซต์มาให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพกับเยาวชน เพราะคุณสมบัติของการเข้าถึงได้ง่าย

นำเสนอความรู้ได้ครบถ้วน หลากหลายสื่อ และค้นหาข้อมูลได้ง่าย และสำหรับการนำคลิปวิดีโอมาใช้ในการให้ความรู้เกี่ยวกับจำปาตะจะช่วยนักเรียนและเยาวชนสามารถจดจำและเชื่อมโยงไปสู่ความเข้าใจได้ง่ายขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Auksondee and Plailek (2021) ที่ใช้สร้างสื่อการเรียนรู้ผ่านวิดีโอเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถจำการใช้คำประกอบการสนทนาภาษาอังกฤษได้ดีมากขึ้น และสอดคล้องกับ Khunpol (2021) ที่นำคลิปวิดีโอมาใช้เป็นสื่อแรงจูงใจเพื่อสร้างความเข้าใจและลดปัญหาการเสพน้ำกระต๋อมในกลุ่มเยาวชนอำเภอเทพา จังหวัดสงขลาได้เป็นอย่างดี

ผลประเมินความพึงพอใจของสื่อทั้งจากเว็บไซต์และคลิปวิดีโอจากกลุ่มเป้าหมาย พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นที่สื่อสามารถทำให้ผู้ใช้เข้าใจเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับจำปาตะมากขึ้น ทั้งสองสื่อเฉลี่ยที่ 4.86 ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักของงานวิจัยฉบับนี้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของหลายท่านที่ได้นำเอาเว็บไซต์และคลิปวิดีโอมาใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของท้องถิ่น โดยมีผลความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suwannasri et al. (2018) ที่ได้พัฒนาเว็บไซต์นำเสนอภูมิปัญญาล้านนาเชิงหัตถกรรมในพื้นที่ชุมชน วัดศรีสุพรรณ (วัดลาย) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาล้านนาอันมีค่าเอาไว้ และระดับความพึงพอใจในการใช้งานเว็บไซต์อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก โดยเฉพาะประเด็นด้านเกิดแรงจูงใจในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเฉลี่ยที่ 4.22 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Somton and Pradubwate (2015) ที่ได้ทำการพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อรวบรวมข้อมูลโบราณสถานและโบราณวัตถุ และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียนและบุคคลทั่วไปเข้าชมได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่ซึ่งผู้ใช้มีความพึงพอใจต่อเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับดีมาก โดยเฉพาะการนำเสนอเนื้อหาที่มีความน่าสนใจน่าติดตามเฉลี่ยที่ 4.33 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ploywattanawong (2016) ที่พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศออนไลน์ เพื่อการเผยแพร่องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ศิลปวัฒนธรรมชาติ และเพื่อเป็นมรดกของประเทศให้เยาวชนรุ่นหลังได้ศึกษาในอนาคต โดยมีผลความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบอยู่ในระดับสูงมาก โดยเฉพาะประเด็นเว็บไซต์สนับสนุนประสิทธิภาพของประเทศในภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมเฉลี่ยที่ 4.38 สอดคล้องกับ Tumphasuwan (2019) ที่ได้พัฒนารนาการภูมิปัญญา (เว็บไซต์สล่าเซ็นเตอร์) เพื่อใช้สืบทอดมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเว็บไซต์ดังกล่าวได้รับการยอมรับในการแก้ปัญหาให้กับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เชิงภูมิปัญญาในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นสามารถสะท้อนคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นค่าเฉลี่ย 4.56 สอดคล้องกับงานวิจัย

ของ Hoaihongthong (2022) ที่มีการผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับหนังประโมทัย คณะเพชรหนองเรือเพื่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมหนังประโมทัยให้คงอยู่สืบไป ซึ่งผลความพึงพอใจสื่ออยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นเนื้อหาบรรยายเข้าใจง่ายเฉลี่ยที่ 4.53 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Suwannasri et al. (2020) ที่พัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาล้านนาเชิงหัตถกรรมในพื้นที่ชุมชนบ้านถวาย ซึ่งผลการประเมินความพึงพอใจต่อสื่อมัลติมีเดียอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก โดยเฉพาะประเด็นเกิดแรงจูงใจในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเฉลี่ยที่ 4.22 ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการนำสื่อเว็บไซต์และคลิปวิดีโอมาเป็นเครื่องมือในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจำปาดะลานสากนั้นมีความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

งานวิจัยนี้มีเป้าหมายที่จะร่วมส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจำปาดะ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัย เพื่อเพิ่มโอกาสให้เข้าถึงข้อมูลให้ได้ง่ายขึ้นสามารถเข้าได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งทีมวิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจ และสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อรวบรวมข้อมูลทำให้ทราบถึงข้อมูลจำปาดะลานสกาที่มีความแตกต่างกันกับพื้นที่อื่นและจังหวัดอื่นอย่างไร รวมถึงทำให้ทราบถึงวิถีชีวิต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับจำปาดะในแง่มุมต่าง ๆ ดังนั้น การพัฒนาสื่อเว็บไซต์และคลิปวิดีโอในครั้งนี้จึงเป็นเพียงช่องทางหนึ่งในการส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจำปาดะอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. รายงานวิจัยฉบับนี้ได้ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัยเฉพาะเว็บไซต์และคลิปวิดีโอเท่านั้น แต่การสืบสานวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นยังสามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ร่วมสมัยอื่นได้ เช่น สื่อออนไลน์ในรูปแบบของหนังสือ สื่อออนไลน์ในรูปแบบของภาพถ่าย สื่อเสมือนจริง เป็นต้น
2. สื่อควรมีการนำเสนอคำบรรยายหรือเสียงบรรยายที่เป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่น ๆ เพื่อให้ประเพณี วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติมากขึ้น
3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งสื่อการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับจำปาดะเพื่อให้เยาวชนคนรุ่นใหม่รู้จักและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements)

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณนายอำเภอ และเจ้าหน้าที่อำเภอลานสกา เกษตรอำเภอ และนักวิชาการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอลานสกา นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาแก้ว และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาแก้ว ประชาชนชาวบ้าน เกษตรกร คณะครูและนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นครศรีธรรมราช อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัยทุกท่านที่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง (References)

- Andriani, R., Marlina, E., & Rahayu, S. N. (2023). The character education based on local wisdom with flipbook assisted digital literacy media in online learning. *International Journal of Quantitative Research and Modeling*, 4(2), 104-109. <https://doi.org/10.46336/ijqrm.v4i2.450>
- Auksorndee, P., & Plailek, T. (2021). Creating of learning media throughout interactive video for helping students to remember the use of expressions of grade 6 students in Wat Benjamaborphit Secondary School. *Journal of Roi Kaensam Academi*, 6(7), 330-343. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/248720>
- Azzaakiyyah, K., H. (2013). The impact of social media use on social interaction in contemporary society. *Technology and Society Perspectives (TACIT)*, 1(1), 1-9. <https://doi.org/10.61100/tacit.v1i1.33>
- Chalfoun, F., & Davidavičienė, V. (2017). Electronic media as important tool in today's business. *Journal of Logistics, Informatics and Service Science*, 4(2), 16-30. <https://www.researchgate.net/publication/338921529>
- Department of Cultural Promotion. (2023). *Phaen patibat ratchakan pracham pi ngoppraman phoso 2566* [Department of Cultural Promotion action plan 2023]. Department of Cultural Promotion. <http://qr.culture.go.th/pdfbook/evaluat/4-66-001.pdf>
- EatEcon. (2023). *Champada anakhot phuet setthakit thi mi at mong kham* [Champada, the future economic crop that cannot be overlooked]. EatEcon. <https://www.eatecon.com/2023/10/12/cempedak>
- Electronic Transactions Development Agency. (2022). *Thailand internet user behavior 2022*. ETDA. <https://www.etda.or.th/getattachment/78750426-4a58-4c36-85d3-d1c11c3db1f3/IUB-65-Final.pdf.aspx>
- Hinwiman, S., Sawaengdee, B., Aimaot, S., Yaikum, J., Premprachaya, S., & Ruangwut, R. (2008). *The research study of participation of cultural networks and a community in cultural management: A case study transmission of the liturgy "Soukhuankhao" in Khaopra Subdistrict, Nakhonnayok Province*. Nakhon Nayok Provincial Cultural Office. <http://research.culture.go.th/ebook/ct145/folder/assets/basic-html/page5.html>
- Hoaihongthong, S. (2022). Video production for learning about Pramothai (Isan-Shadow Puppet): A case study of the Phet Nong Ruea Troupes. *Journal of Information and Learning*, 33(1), 80-90. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jil/article/view/255189>
- Ismo, O., & Phonbun, C. (2019). *The handcraft products related to Cempedak*. Office of Arts and Cultural Songkhla Rajabhat University. https://www.navanurak.in.th/cultureskru/pic/museum_upload/doc/002/JAMPADA.pdf
- Kamwut, P., Suwanwihok, K., Rodesuchit, A., & Phomtasana, A. (2015). *Research and development on Champadak production technology in the upper southern*. Department of Agriculture. <https://www.doa.go.th/research/attachment.php?aid=2198>
- Khunpol, S. (2021). *The creation of participatory campaign media to build understanding and reduce the problem of using kratom tea for the youth in the risk areas of Songkhla province*. Centre for Addiction Studies (CADS), Faculty of Medicine, Prince of Songkla University. <https://cads.in.th/cads/media/upload/1621331697-เล่มรายงานวิจัยกระท่อม.Final.pdf>

- Manang District Public Library. (2022). *Kho Ra suep san phumpanya chaoban san Kho Ra ho phon Champada* [Kora carrying on local wisdom, weave a kora to wrap the Champada fruit]. anyflip. <https://anyflip.com/vucjs/jdyt/basic>
- National Science and Technology Development Agency. (2023). *Talāt nam kānphalit* [Inclusive innovation]. <https://www.nstda.or.th/agritec/inclusive-innovation>
- Phansiri, P., & Pratumsuwan, K. (2020). Cultural heritage regarding the rite and Tham Khwan Khao ritual text in Nakhon Pathom province. *Journal of Social Science and Buddhist Anthropology*, 5(5), 346-362. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/241268>
- Ploywattanawong, L. (2016). *The wisdom cultural heritage information systems of Suphan Buri*. Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi. <https://research.rmutsb.ac.th/fullpaper/2559/2559240605127.pdf>
- Prince of Songkla University Radio Station, Hat Yai Campus. (2023). *Okat thong phonlamai tai Champada dulae ngai rakha di mi anakhot* [Golden opportunity for southern fruit "Champada", easy to care for, good price, has a future]. <https://psub.psu.ac.th/?p=11264>
- Sabuar, M. (2022). Cultural heritage and communication through graphics in the digital age. *Journal of Communication Arts SSRU*, 1(1), 27-38. [https://jcca.ssruc.ac.th/jnfile/01-01-02 มรดกทางวัฒนธรรม.pdf](https://jcca.ssruc.ac.th/jnfile/01-01-02%20มรดกทางวัฒนธรรม.pdf)
- Sawbangkra22. (2021, June 16). *Chichong ruai duai Champada maiphon phuon thin daen tai* [Find your way to wealth with "Champada", a fruit tree native to the southern region]. Technologychaoban. https://www.technologychaoban.com/agricultural-technology/article_184337
- Sengsaman, S. (2020). *Champada phonlamai sakkayaphap nong thurian* [Champada, fruit with the potential of durian]. *Agricultural Housing*, 44(11), 118-123. https://agkb.lib.ku.ac.th/kehakaset/search_detail/result/406144
- Somton, W., & Pradubwate, R. (2015). The development of Thai wisdom public relations website, Srinakharinwirot. *Institute of Culture and Arts Journal*, 16(2). <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jica/article/view/48075>
- Songkhla Provincial Cultural Office. (2019, February 1). *Mae Phosop celebration tradition* (Tam Kwuon Koaw). Songkhla Provincial Cultural Office. https://www2.m-culture.go.th/songkhla/ewt_news.php?nid=590&filename=index
- Sumungkaset, A., & Masusai, N. (2019). Development of multimedia and wisdom culture of organic brown rice producing of community enterprise Banjan Moo 1 Tambol Non Na Jan, Na Khu District, Kalasin Province. *Journal of Project in Computer Science and Information Technology*, 5(1), 23-32. <http://it.rmu.ac.th/project-journal/downloads/entry/332>
- Suwannasri, P., Suwannasri, P., Kankhat, S., & Patcharatanaroach, S. (2020). Conservation of the handicraft Lanna wisdom in the Ban Tawai community by using multimedia. *Rajabhat Chiang Mai Research Journal*, 21(2), 144-156. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/cmuresearch/article/view/240122>
- Suwannasri, P., Suwannasri, P., Patcharatanaroach, S., & Petchin, P. (2018). Website development for Lanna's local wisdom on handicraft in the area of Wat Sri Supan (Wuai Lai), Meaung District, Chiang Mai Province. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 12(29), 87-95. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/trujournal/article/view/145167>
- Tumphasuwan, K. (2019). *Innovation of heritage local wisdom for cultural entrepreneurs* [Dissertation thesis, Chulalongkorn University]. Chula Digital Collections. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/9198>
- Wangpitak, T. (2017). *Communication to health promotion of ThaiHealth' website in social media with exposure and utilization of youth in Bangkok* [Master's thesis, Dhurakij Pundit University]. Department of Communication Arts. <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Treechada.Wan.pdf>
- Widyasari, Sutarto, J., & Pristiwati, R. (2023). Development of media based electronic book local wisdom to improve elementary students' literacy. *International Journal of Research and Review*, 10(4), 309-314. <https://doi.org/10.52403/ijrr.20230438>
- Yoddumnean, P. (2022). Khwan-Khaw: The creative performing arts of rice culture in Thai-Khmer community. *Journal of Fine Arts Research and Applied Arts*, 9(2), 37-52. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/arts/article/view/257652>